

Інститут промислової екології

Тел.: (+38 044) 453 2862

Тел/факс: (+38 044) 456 9262

e-mail: office@engecology.com

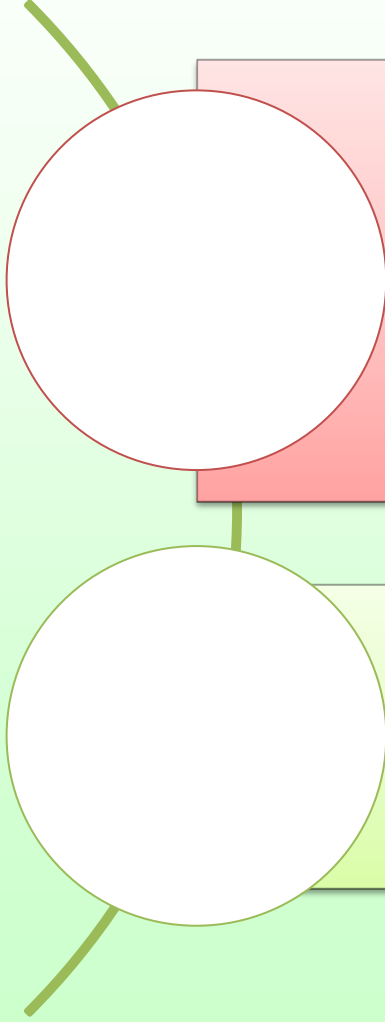
www.engecology.com

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ТОРГІВЛІ ДОЗВІЛЬНИМИ ОДИНИЦЯМИ НА ВИКИДИ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ В ГАЛУЗІ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Корінчук К.О.

2016 р.

Основні документи, які регулюють підходи до розподілу вуглецевих дозвільних одиниць в Україні

Директива 2003/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 2003 року ***про впровадження системи торгівлі дозвільними одиницями на викиди парникових газів*** у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви Ради 96/61/ЄС, із змінами і доповненнями, внесеними Директивою 2004/101/ЄС

Проект Концепції впровадження в Україні системи торгівлі дозвільними одиницями на викиди парникових газів відповідно до Директиви 2003/87/ЄС Мінприроди України

Директива 2003/87/ЄС

і зміни до неї

Документ	Дата	Предмет
Директива 2003/87/ЄС	від 13 жовтня 2003 р.	Основний документ
Директива 2004/101/ЄС	від 27 жовтня 2004 р.	Встановлює схему для СТВ та проектних механізмів за Кіотським протоколом
Директива 2008/101/ЄС	від 19 листопада 2008 р.	Включення авіації до СТВ
Регламент (ЄС) №219/2009	від 11 березня 2009 р.	Адаптація інструментів СТВ до процедур Рішення1999/468/ЕС
Директива 2009/29/ЄС	від 23 квітня 2009 р.	Вдосконалення та розширення СТВ
Рішення №1359/2013/ЄС	від 17 грудня 2013 р.	Уточнення положень про терміни аукціонів
Регламент (ЄС) №421/2014	від 16 квітня 2014 р.	Зміни в СТВ у зв'язку із застосуванням до 2020 року єдиного глобального ринку емісій міжнародної авіації

Основні положення Директиви 2003/87/ЄС щодо розподілу вуглецевих дозвільних одиниць об'єктам енергетичного сектору

Стаття 2. «Область дії»

П.1. Директива застосовується до викидів від видів діяльності, перелічених у Додатку I, і парникових газів, перелічених у Додатку II.

Зокрема для сектору Енергетика:

Вид діяльності	Парникові гази
Енергетика	
Установки спалювання з номінальним споживанням/ виробництвом тепла більше 20 МВт (крім установок для спалювання небезпечних відходів або муніципального сміття)	Діоксид вуглецю

Основні положення Директиви 2003/87/ЄС щодо розподілу вуглецевих дозвільних одиниць об'єктам енергетичного сектору

Стаття 9. «Національний план розподілу дозвільних одиниць»

П.1. На кожний період кожна Держава-Член повинна розробити **Національний План**, у якому визначити загальну кількість дозвільних одиниць, яку вона має намір видати на даний період, і яким чином вона пропонує їх розподілити. Цей план повинен бути заснований на прозорих і об'єктивних критеріях

Стаття 10. «Спосіб розподілу дозвільних одиниць»

На трирічний період, що починається з 1 січня 2005 р. (*перша фаза впровадження ЄСТВ – перекл.*), Держави-Члени розподіляють **не менше 95%** дозвільних одиниць безкоштовно. На п'ятирічний період з 1 січня 2008 р. (*друга фаза впровадження ЄСТВ – перекл.*), Держави-Члени розподіляють **не менше 90%** дозвільних одиниць безкоштовно.

Основні положення Директиви 2003/87/ЄС щодо розподілу вуглецевих дозвільних одиниць об'єктам енергетичного сектору

Стаття 11. «Розподіл і видача дозвільних одиниць»

П.1-2. На кожний період, кожна Держава-Член повинна визначити загальну кількість дозвільних одиниць, яку вона розподіляє на цей період, і **кількість дозвільних одиниць, яку вона надасть кожному операторові кожної установки.**

Таке рішення повинне бути засноване на національному плані розподілу дозвільних одиниць з належним урахуванням думки громадськості.

П.4. Уповноважений орган повинен видати пропорційну частку загальної кількості дозвільних одиниць кожного року до 28 лютого даного року.

Необхідною умовою участі підприємства у системі торгівлі дозволами на викиди парникових газів є **визначення** відповідних **установок**, які є джерелами викидів, **та базових ліній і базових рівнів викидів для них** з метою формування Національного Плану Розподілу.

Розподіл дозвільних одиниць в ЄСТВ

Фаза ЄСТВ	Роки	Безкоштовний розподіл дозвільних одиниць	Правила розподілу дозвільних одиниць
1 фаза	2005-2007	не менше 95%	Правила розподілу встановлюють Держави-Члени
2 фаза	2008-2012	не менше 90%	
3 фаза	2013-2020	- монотонне зменшення по роках від 80% у 2013 р. до 30% у 2020 р. - безоплатні дозвільні одиниці НЕ виділяються для виробництва електроенергії, за винятком правила дерогації	Гармонізований порядок розподілу дозвільних одиниць для всіх Держав-Членів.

На першому етапі впровадження СТВ в Україні можливе розроблення власних правил розподілу дозвільних одиниць, але з метою найскорішого лінкування УСТВ з ЄСТВ доцільно впровадити підходи ЄС. При цьому пропонується врахувати національні особливості для України шляхом розробки національних питомих показників (бенчмарків) та корегуючих коефіцієнтів.

Проект Концепції впровадження в Україні системи торгівлі дозвільними одиницями на викиди парникових газів

Перший чотирьохрічний звітний (торгівельний) період УСТВ пропонується розпочати в 2017 році, а завершити в 2020 році без застосування штрафних санкцій до установок у разі перевищення викидів ПГ обсягу наданих дозволів на викиди ПГ за пілотний період

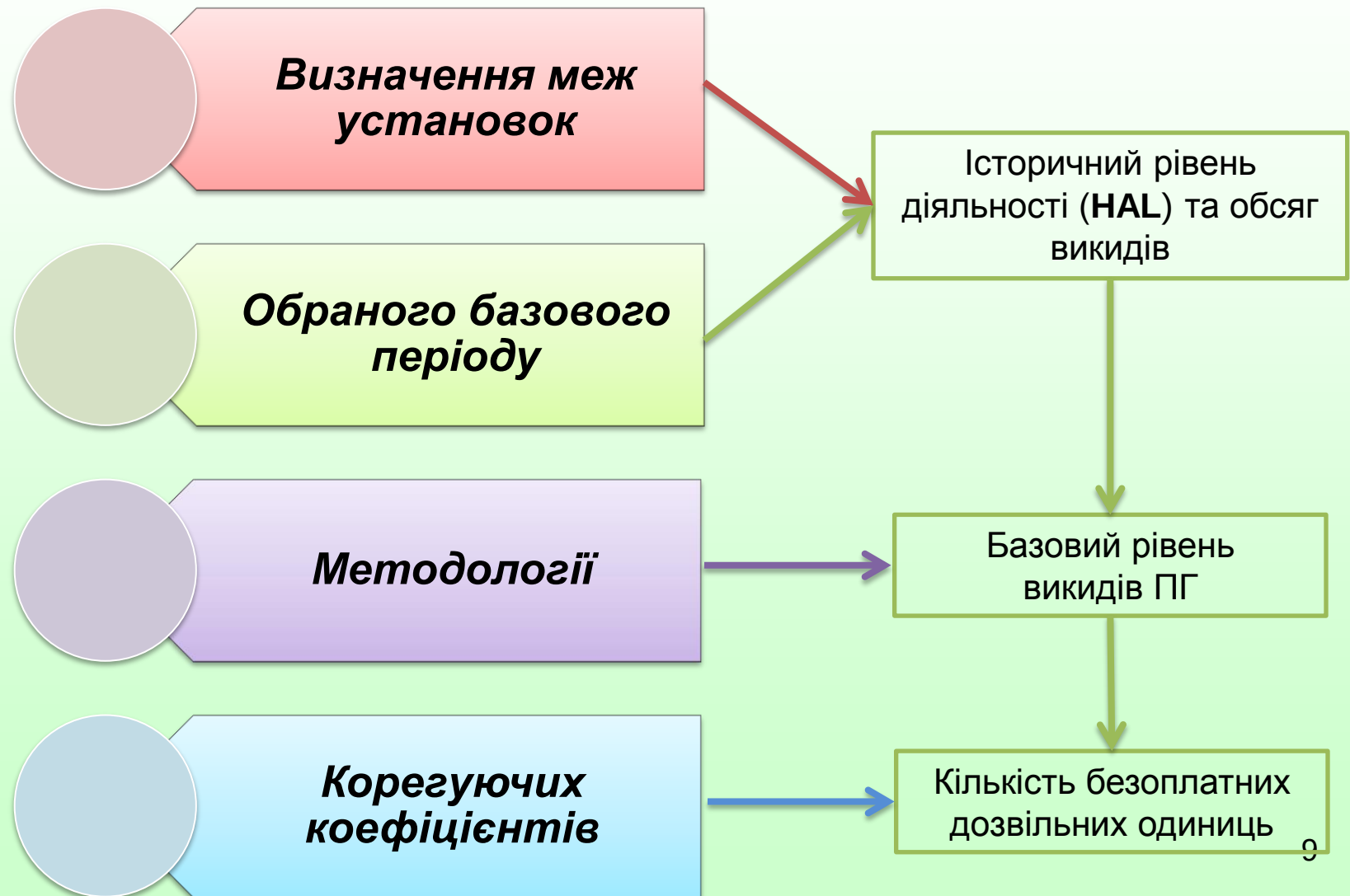
На перших етапах в УСТВ планується дотримуватись рівня
90% безоплатного надання дозвільних одиниць,
і 10% - продажу їх через аукціон.

В механізмі безоплатного розподілу дозвільних одиниць доцільно використати європейські алгоритми та процедури, а також європейські індикативні питомі показники, але передбачити власні (українські) значення лінійного понижуючого та міжсекторального коригуючого коефіцієнтів

Поетапне поширення дозвільного порядку на різні категорії установок:
з 1 січня 2017 р. - середні та великі установки тепловою потужністю 50 МВт і більше;
з 1 січня 2018 р. пропонується поширити дозвільний порядок на установки від 20 до 50 МВт

Підходи до визначення базового рівня викидів ПГ та кількості квот залежать від:

Визначення меж установок

Варіант 1

Межі установки визначаються межами **промислового майданчика**, розташованої за певною адресою

Вищий базовий рівень викидів ПГ та, відповідно, більша кількість квот для установок

Варіант 2

Межі установки визначаються межами **структурних одиниць** теплопостачального підприємства, наприклад, межами теплових районів

Варіант 3

Як установка розглядається теплопостачальне **підприємство в цілому**, котельні якого працюють з постачанням теплоносія в єдину тепломережу

Потрібні найменші витрати на моніторинг та верифікацію

ТЕЦ має бути розділена на 2 суб-установки:

суб-установка, яка виробляє тепло, і для неї застосовний тепловий бенчмарк

суб-установка, яка виробляє електроенергію «генератор електроенергії»

Базовий період

в ЄСТВ вибір базового періоду можливий з 2 варіантів:

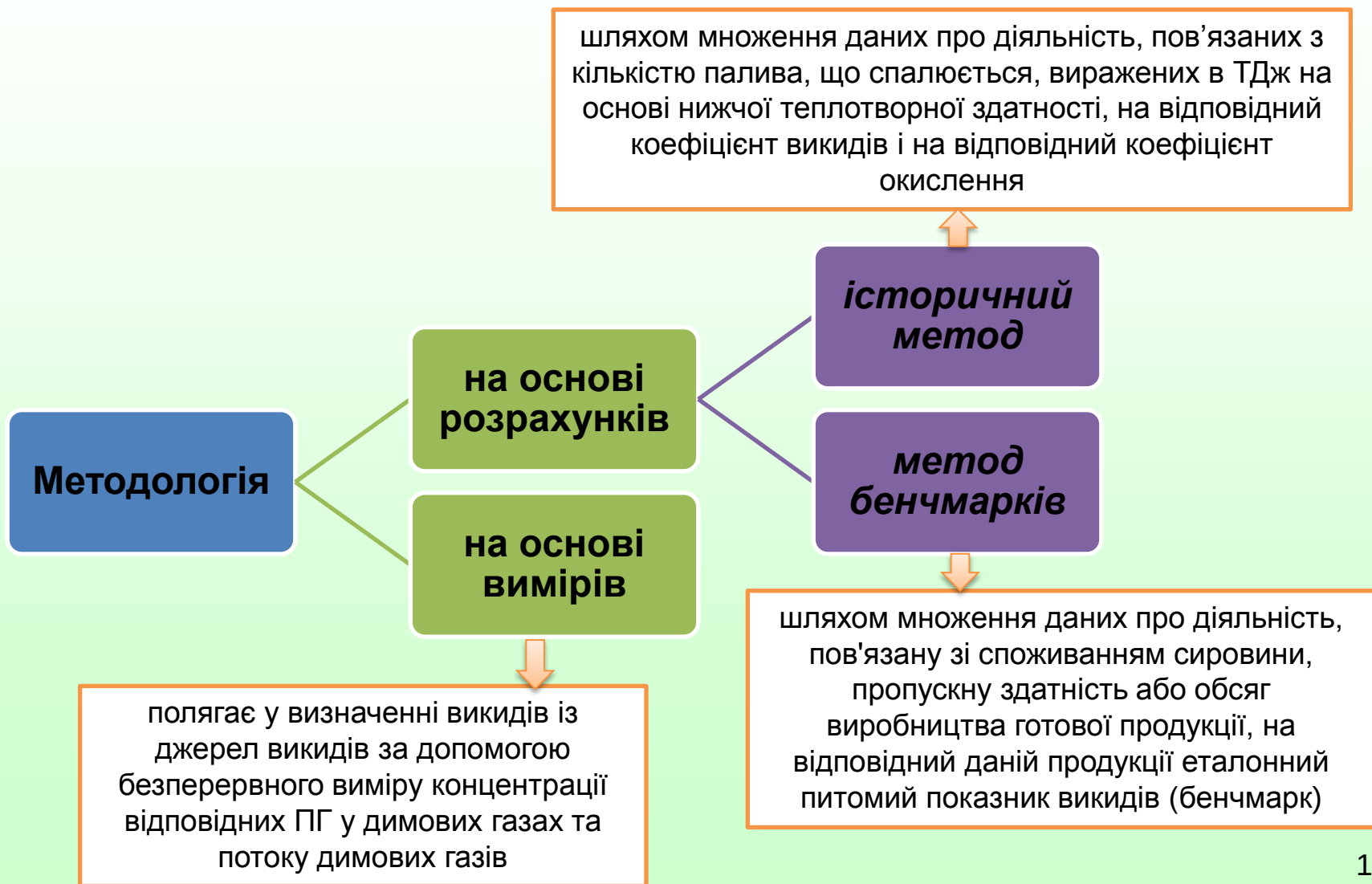
Максимальний історичний рівень діяльності (HAL)

2005-2008
рр.

2009-2010
рр.

Методології визначення базового рівня викидів ПГ

Розрахунок кількості безоплатних дозвільних одиниць

Метод бенчмарків	Історичний метод	Методологія на основі вимірів
Історичний рівень діяльності або обсяг виробництва (HAL) x бенчмарк (BM)	Споживання палива x Коефіцієнт емісії (CEF) x Коефіцієнт оксидації	Виміряний обсяг викидів ПГ

x

Коефіцієнт врахування ризику витоку вуглецю (CLEF)

x

Міжсекторальний коефіцієнт (CSCF) або Лінійний понижуючий коефіцієнт (LRF)

Для всіх установок

Для генераторів електроенергії та нових учасників

Корегуючі коефіцієнти

Бенчмарки, застосовні для виробництва теплової та електричної енергії

Бенчмарк	Опис	Значення
Тепловий *	Значення теплового бенчмарку встановлене на основі спалювання природного газу з ККД 90%	62,3 т CO₂е/ТДж
Для виробництва електричної енергії **	Величина має бути визначена для України з урахуванням усіх видів палива, що використовуються для виробництва електроенергії , їх обсягів, ефективності та коефіцієнтів емісії двоокису вуглецю.	в ЄСТВ становить 0,6408 т CO₂/МВт*год
		показники питомих викидів двоокису вуглецю при виробництві електричної енергії тепловими електростанціями, які підключені до Об'єднаної енергетичної системи України з 2011 року становить 1,063 т CO₂/МВт*год

* В Україні можна і бажано застосовувати Європейський показник

** В Україні має бути розроблене національне значення

Корегуючі коефіцієнти

**Коефіцієнт врахування ризику витоку вуглецю
(CLEF – «carbon leakage exposure factor»)**

в ЄСТВ:

1,0 для секторів з **високим ризиком витоку вуглецю**
(перенесення виробництва), згідно встановленого переліку

від 0,8 у 2013 р. **до 0,3** у 2020 р. для всіх інших

Відповідає цілі третьої фази ЄСТВ –
безоплатного розподілу лише 30% дозвільних одиниць

$$CLEF(k) = (0,8000 - 0,3000) / 7 * (2020 - k) + 0,3000$$

Корегуючі коефіцієнти

**Коефіцієнт врахування ризику витоку вуглецю
(CLEF – «carbon leakage exposure factor»)**

Враховуючи:

- Стаття 10 Директиви 2003/87/ЄС встановлює, що у 2005 – 2008 рр. (перша фаза ЄСТВ) **не менше 95%**, а у період після 2008 р. (друга фаза ЄСТВ) **не менше 90%** дозвільних одиниць видаються безоплатно
- Згідно проекту Концепції впровадження в Україні системи торгівлі дозвільними одиницями на викиди парникових газів, на перших етапах в УСТВ планується дотримуватись рівня **90%** безоплатного розподілу дозвільних одиниць

Пропонується для України:

1,0 для секторів з високим ризиком витоку вуглецю

1,0 для частини тепла, яка постачається населенню

від 1,0 у 2017 р. до 0,9 у 2020 р. для всіх інших

$$CLEF = (1,000 - 0,9000) / 3 * (2020 - k) + 0,9000$$

Корегуючі коефіцієнти

Міжсекторальний коефіцієнт
(*CSCF* - «*cross-sectoral correction factor*»)

З метою забезпечення не перевищення загальної кількості безоплатно розподілених дозвільних одиниць над максимальною кількістю таких одиниць загалом для країни, використовується коригуючий міжсекторальний коефіцієнт

Зазвичай ***CSCF* < 1**

Згідно проекту Концепції:

використовуючи європейські показники, доцільно збільшити розрахункову кількість дозвільних одиниць для українських установок промисловості шляхом застосування українського корегуючого міжсекторального коефіцієнту, значення якого для періоду 2017-2020 років може бути **вище 1,0**

До розроблення в Україні значень коригуючого міжсекторального коефіцієнта в розрахунках пропонується приймати
***CSCF* = 1**

Корегуючі коефіцієнти

Лінійний понижуючий коефіцієнт (LRF – «Linear reduction factor»)

Відповідно до статті 9 **переглянутої Директиви**, загальна кількість безоплатно розподілених дозвільних одиниць повинна зменшуватись з кожним роком періоду 2013 – 2020 рр. лінійно з коефіцієнтом 1,74%.

Директива зі змінами від 2004 року

не встановлює вимог до лінійного зменшення кількості безоплатно розподілених дозвільних одиниць

Згідно проекту Концепції:

доцільно використати алгоритми та процедуру розрахунку дозвільних одиниць, а також європейські індикативні питомі показники, але передбачити власні (українські) значення лінійного понижуючого коефіцієнта

До розроблення в Україні значень лінійного понижуючого коефіцієнта пропонується ввести у алгоритм розрахунку лінійний понижуючий коефіцієнт, але застосовувати значення

$$LRF = 1$$

Інститут промислової екології

Тел.: (+38 044) 453 2862

Тел/факс: (+38 044) 456 9262

e-mail: office@engecology.com

www.engecology.com

Дякую за увагу!